

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Drs. E. Irrgang
Algemene Rekenkamer
Postbus 20015
2500 EA DEN HAAG

Directoraat-generaal Agro

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/Inv

Datum

Betreft Bestuurlijke reactie op Focusrapport van de Algemene Rekenkamer
over hoogpathogene vogelgriep

Ons kenmerk

DGA / documentId

Uw kenmerk

23003281 R

Geachte heer Irrgang,

Bijlagen

-

Op 31 mei jl. heb ik uw conceptrapport *Focus op vogelgriep* ontvangen. In dit rapport presenteert de Algemene Rekenkamer de bevindingen van het focusonderzoek naar de uitgaven voor preventie en bestrijding van vogelgriep uit het Diergezondheidsfonds (DGF). Ik heb met belangstelling kennisgenomen van het rapport en maak graag gebruik van de mogelijkheid die u biedt om te reageren.

Kosten

U concludeert dat de kosten voor de bestrijding van vogelgriep naar verwachting structureel hoger worden omdat het virus nu jaarrond aanwezig (endemisch) is onder wilde vogels en dat de bestrijding van vogelgriep voor de komende jaren zal worden gedragen door de Rijksoverheid. Tijdens de huidige uitbraak met vogelgriep zijn veel locaties met gehouden pluimvee geruimd. Sinds februari van dit jaar zijn er geen uitbraken meer geweest bij gehouden vogels. Omdat het virus nog steeds onder wilde vogels aanwezig is, moet inderdaad rekening worden gehouden met nieuwe uitbraken onder gehouden pluimvee. De Wet dieren vereist dat de bijdrage van veehouders aan het Diergezondheidsfonds (DGF) via de diergezondheidsheffing is gemaximeerd tot een plafondbedrag, dat telkens voor vijf kalenderjaren wordt vastgesteld. In het Convenant financiering bestrijding besmettelijke dierziekten 2020-2024 (Stcrt. 2019, nr. 39306) zijn afspraken gemaakt over de verdeling van de kosten die worden betaald uit het DGF en de hoogte van het plafondbedrag. Deze afspraak kan en wil ik niet veranderen. Omdat het bestrijdingsplafond van de pluimveesector is overschreden, komen de uitgaven voor de bestrijding van aangewezen dierziekten in de pluimveesector tot eind 2024 ten laste van de Rijksoverheid.

In uw rapport verdeelt u de uitgaven uit het DGF in kosten voor bestrijding en kosten voor preventie. Uit het DGF worden de kosten betaald voor crisisspariteit, bewaking en bestrijding. Al deze uitgaven dragen bij aan preventie van de verspreiding van de dierziekten, in dit geval vogelgriep. Daarnaast worden er ook kosten gemaakt voor de preventie van uitbraken die niet worden betaald uit het DGF. Dit zijn bijvoorbeeld de kosten die de veehouder

maakt voor het verbeteren van de bioveiligheid op een bedrijf en de kosten die de overheid maakt voor bijvoorbeeld vaccinatie.

Ons kenmerk
DGA / documentId

De huidige vogelgriepsituatie vormt voor mij de aanleiding om, samen met de minister van VWS, te werken aan een Intensiveringsplan preventie vogelgriep. De Tweede Kamer ontvangt dit plan in juni 2023. In het intensiveringsplan staan diverse acties en maatregelen om de kans op en impact van besmettingen bij gehouden vogels te verkleinen. Daarnaast staan in het intensiveringsplan ook maatregelen die betrekking hebben op de volksgezondheid en ten aanzien van in het wild levende fauna.

In het rapport geeft u aan dat de minister van LNV strikt genomen geen convenant nodig heeft om een deel van de financiering van het DGF voor rekening van de sector te laten komen. De minister heeft de bevoegdheid om de tarieven voor de diergezondheidsheffingen ten behoeve van het DGF bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen (Wet Dieren). De Rekenkamer geeft aan bij bezwaren van de Europese Commissie of een van de Kamers der Staten-Generaal, de minister eenzijdig de desbetreffende bepalingen uit het convenant, of de uitvoering daarvan, buiten toepassing kan verklaren (LNV, 2019).

Het klopt dat het sluiten van een convenant geen vereiste is voor het opleggen van de diergezondheidsheffing. Met het oog op het creëren van een goed draagvlak heeft het evenwel de voorkeur om samen met de betrokken sectorpartijen afspraken te maken over de verdeling van de kosten.

Het klopt eveneens dat de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op grond van artikel 18, eerste lid, van het huidige Convenant financiering bestrijding besmettelijke dierziekten 2020–2024 eenzijdig één of meer bepalingen van het convenant buiten toepassing kan verklaren indien de Europese Commissie of een van de kamers van de Staten-Generaal bezwaren heeft tegen de desbetreffende bepalingen. Dit laat evenwel onverlet dat voor de uitvoering van de diergezondheidsheffing de regering en de minister zijn gebonden aan de wettelijke bepalingen terzake. Zo vereist bijvoorbeeld artikel 9.22, eerste lid, van de Wet dieren dat de regering de plafonds bij algemene maatregel van bestuur vaststelt voor een periode van vijf kalenderjaren. Een tussentijdse wijziging is hierdoor niet mogelijk. Stel dat de minister onder toepassing van de genoemde convenantsbepaling de in het convenant overeengekomen plafonds buiten toepassing zou verklaren, en de regering daarna de in het Besluit diergezondheid vastgestelde plafonds tussentijds, dus binnen de periode van vijf jaar, zou verhogen, dan zou de regering in strijd handelen met de wet, en daarmee de rechtmatigheid van de nadien opgelegde diergezondheidsheffingen in gevaar brengen.

Vaccinatie

In uw rapport geeft u aan dat de Nederlandse pluimveesector tot op heden geen voorstander is van vaccinatie tegen vogelgriep. Dit beeld herken ik niet. De pluimveesector ziet vaccinatie als een mogelijk effectieve maatregel om de kans op vogelgriepuitbraken te verkleinen. Wel heeft de pluimveesector zorgen over onder andere handelsconsequenties. Daarom ondersteun ik de sector intensief bij het minimaliseren van deze handelsconsequenties. Ik zet in op een stapsgewijs traject om vaccinatie zo snel mogelijk, en met zo gering mogelijk risico's voor volks- en diergezondheid, te realiseren. In het najaar van 2022 bleken twee

vaccins onder gecontroleerde omstandigheden effectief tegen symptomen en verspreiding van vogelgriep. De effectiviteit van deze vaccins worden in een veldproef verder onderzocht bij kippen die onder praktijkomstandigheden worden gevaccineerd en gehuisvest. Op basis van de eerste resultaten van de veldproef starten we een pilot met meerdere bedrijven.

Crisiscapaciteit

U concludeert dat het proces om besmette bedrijven te ruimen kwetsbaar is als in korte tijd veel uitbraken met vogelgriep worden vastgesteld of wanneer naast vogelgriep nog een tweede dierziekte uitbreekt. De hoeveelheid uitbraken heeft de afgelopen jaren inderdaad grote druk gelegd op de gehele crisisorganisatie. De NVA heeft in reactie hierop extra middelen gekregen om haar criscapaciteit te vergroten. Ook in contracten met externe partijen wordt gekeken naar de omvang van de crisisparaatheid. Zo is in de afgelopen maanden gewerkt om de keten van CO₂-levering en -gebruik flexibeler in te richten. Ondanks deze aanpassingen blijft de beschikbare criscapaciteit altijd eindig. Het is niet uitgesloten dat er in de toekomst een moment komt dat de beschikbare capaciteit tekortschiet. Ik zet daarom, naast de versterking van de crisisparaatheid, in op preventie van insleep en verspreiding van besmettelijke dierziekten.

Wilde vogels

In het rapport geeft u aan dat de verantwoordelijkheid rondom het opruimen van dode wilde vogels versnipperd is. De beheerder of eigenaar van een terrein blijft in eerste plaats de aangewezen partij om kadavers van hun land te verwijderen. Dit is ook opgenomen in de *Leidraad omgang met wilde vogels met vogelgriep*. In het *Landelijke platform vogelgriep in wilde dieren* werken het ministerie van LNV en VWS samen met inhoudelijk betrokkenen, terreinbeheerders en veiligheidsregio's aan het verder verbeteren van regie, communicatie en kennis. Ik heb veel waardering voor alle vrijwilligers en organisaties die zich inzetten voor wilde dieren met vogelgriep en het belang van de volksgezondheid. Terreinbeheerders zoals Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer krijgen subsidies van provincies voor het beheer van hun gebieden. Ik erken dat het opruimen in sommige gevallen veel capaciteit van hen kan vragen. Ik heb daarom aan de terreinbeherende organisaties gevraagd om in beeld te brengen wat de kosten zijn en inzichtelijk te maken wanneer en waarom zij deze niet zelf kunnen dragen.

Convenant

Zoals u ook vermeld, starten in het najaar de gesprekken voor het Convenant financiering bestrijding besmettelijke dierziekten 2025-2029. U geeft aan dat vertegenwoordigers van de pluimveesector eerder stelden dat pluimveehouders niet verantwoordelijk kunnen worden gehouden voor vogelgriepuitbraken, omdat wilde vogels het virus verspreiden. Het klopt dat gehouden vogels op dit moment besmet raken via wilde vogels. De pluimveesector dient zich aan te passen aan de nieuwe vogelgriepsituatie, ook ten aanzien van de financiële consequenties. Volgens de planning zullen de gesprekken voor een nieuw convenant in maart 2024 worden afgerond. In het huidige convenant is afgesproken dat voor het bepalen van de plafondbedragen gekeken zal worden naar een risicoanalyse, draagkracht van de sector, draagvlak en verantwoordelijkheid van de partijen.

Directoraat-generaal Agro

Ons kenmerk
DGA / documentId

Piet Adema
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit